

Gemeente Assen

Groenvisie stadsrandzone Assen

Ontwerp
mei 2008

Groenvisie Stadsrandzone Assen

INHOUDSOPGAVE

1 opdracht	4
2 Analyse	7
3 Beschrijving groenlocaties	11
1a Achterste Veen	12
1b Eischenbroekse loopje	12
2 Beekdal van de Messchen	14
3 Heideheim	17
4 Benkoelen loopje	18
5 Brink en kampjes Rhee	19
6 Omgeving Smeerveense loopje	20
7 Schoolpad	22
8 Recreatieve verbinding met Peest	23
9 Verbinding Tonckensbos met golfterrein	24
10 Zuidpunt bos- en golfterrein	24
11 Ecologische verbinding Norgervaart	25
12 Ecologische verbinding Esmeer - Witterveld	27
13 Omgeving Pelinckbos	28
14 Assen-zuid	30
Bos voor CO2 compensatie	31
Kleine elementen	31
Totaalbeeld fietspadennetwerk	32
4 Selectie	33
5 Realisatie	34
6 Vervolg	35

conceptversie 14 april 2008

In opdracht van:
Gemeente Assen

Gemeente Assen

Opgesteld door:
Dienst Landelijk Gebied

Mede mogelijk gemaakt door:
Ministerie van LNV
Regiopark

1 OPDRACHT

Aanleiding/inleiding

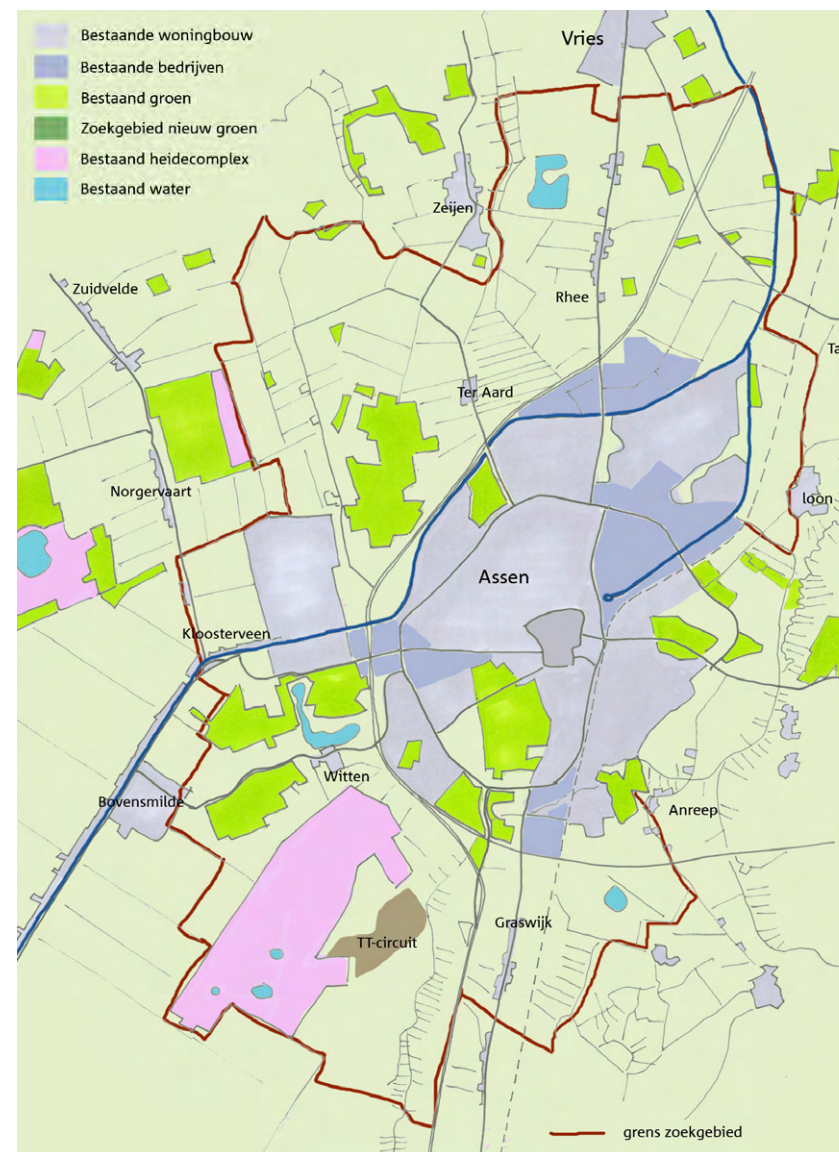
De gemeente Assen heeft een grote opgave voor nieuwe woningen en bedrijventerrein. Een deel hiervan moet in de Westelijke Stadsrand worden gerealiseerd. Waar en hoe de uitbreiding moet gebeuren, is in het Structuurplan Stadsrandzone Assen aangegeven. Om de balans tussen rood en groen te bewaren, is er ook een opgave van 200 hectare nieuw groen in de periode tot 2020. Hiernaast wil het gemeentebestuur investeren in het bestaande groen in de stadsrand zodat samen met de 200 hectares nieuw aan te leggen groen een landschap ontstaat waarin de stad zich voegt. Alles bij elkaar kan het op termijn resulteren in 1000 hectares met een kwaliteitsversterking.

Om wat voor groen gaat het?

Het groen in de stadsrandzone zal zoveel mogelijk functies moeten combineren. Welke functie de boventoon voert verschilt van gebied tot gebied.

- **Gebruiks- en recreatief groen:** Belangrijk van het groen is dat het recreatief gebruikt kan worden als uitloop van de bestaande stad en nieuwe gebieden. Het moeten aantrekkelijke fiets- en wandelgebied zijn voor inwoners en toeristen. Fiets- en wandelpaden zijn dan ook belangrijk in deze visie.
- **Speelgroen:** Speciale aandacht is er voor speelgroen. Er moet in al dat groen ook ruimte en speciale aandacht zijn voor kinderen. In een apart kader wordt hierop nader ingegaan.
- **Natuur:** De natuur staat onder druk. In de nieuwe groene gebieden krijgt de natuur daarom ook de ruimte.
- **Landschap en cultuurhistorie:** Het groen kan worden ingezet voor het herstellen en versterken van het landschap en de (groene) cultuurhistorie van Assen.
- Het gaat om binnenplans groen boven op het reguliere groen in de woonwijken.

In deze Groenvisie Westelijke Stadsrandzone wordt een voorstel gedaan over waar en hoe dit groen kan worden ingevuld. Het is een stuk op visieniveau en is bestemd voor besluitvorming door de gemeenteraad. Als het stuk is vastgesteld, wordt het gevolgd door een uitvoeringsprogramma en concrete projecten. De Groenvisie zal ook worden gebruikt voor overleg met potentieel mee financierende partijen. Apart onderdeel van de Groenvisie zijn een kaart met de mogelijke locaties voor de realisatie van bos voor CO₂-compensatie.

Boven: kaart van het gebied rond Assen met daarop aangegeven het zoekgebied waarbinnen de groenlocatie voor de westelijke stadsrand gezocht worden

Deze visie is in opdracht van de gemeente Assen gemaakt door de Dienst landelijk gebied. Het ministerie van LNV heeft aan het Regiopark van de Regio Groningen-Assen uren bij de Dienst landelijk gebied ter beschikking gesteld. De gemeente Assen mocht deze uren gebruiken.

De rapportage

De Groenvisie bestaat uit verschillende onderdelen. Allereerst is er een beschrijving van het gebied. Daarna worden zoekgebieden aangewezen waarbinnen het groen kan worden gerealiseerd. Deze zoekgebieden zijn gebaseerd op een inventarisatie van Arcadis, gemeente en provincie. Deze inventarisatie is aangevuld met een aantal kansrijke gebieden. Vervolgens worden de verschillende zoekgebieden apart beschreven en wordt een beschrijving gegeven van de mogelijke inrichting van de gebieden. Tot slot wordt een schetsgegeven van de wijze waarop het groen kan worden gerealiseerd. Er worden nog geen prioriteiten benoemd. Dit gebeurt pas in de fase van een uitvoeringsprogramma.

Probleemstelling en oorzaken

Assen is een groene stad. Groene lobben, waaronder het Asserbos komen de stad binnen en geven de stad een extra dimensie. Daarnaast heeft Assen aan de oostkant van de stad een prachtig uitloopgebied in de vorm van de Drentsche Aa.

Assen groeit. Aan de oostzijde met al zijn natuur is geen ontwikkelruimte. De andere zijden gaan de komende jaren daarentegen wel sterk groeien. Belangrijk is dat groene ontwikkelingen hiermee gelijke tred houden

De aandacht voor groen is een goede zaak; maar niet altijd als vanzelfsprekend geweest in het verleden. Natuur en landschap zijn op sommige plekken achteruit gegaan.

Nut en noodzaak: waarom een groene stad?

Het is logisch om voort te bouwen op het groene karakter van Assen. Groen bepaalt voor een deel de identiteit van de stad. Het is ook noodzakelijk: uit recente studies is gebleken dat groen niet alleen bijdraagt aan de identiteit van een stad (de lobbenstructuur in het

De waarde van groen

In toenemende mate blijkt de waarde van groen. Groen kost niet alleen geld (aanleg en beheer) maar levert ook veel op. Het vergroot bijvoorbeeld de aantrekkelijkheid van de stad als vestigingsplaats en vergroot de waarde van woningen. Het welbevinden van mensen verbetert en daar waar veel groen is, blijken de kinderen minder dik te zijn. In een recente studie van de drie planbureau's in opdracht van het ministerie van LNV staat als hoofdconclusie: "Investeren in het landschap is een lange termijn investering die ten gunste komt aan de kwaliteit van de woon-, werk- en recreatieomgeving, die helpt bij het realiseren van goede ruimtelijke- en milieucondities, en bijdraagt aan geluk en welvaart. Een landschappelijke investering is daarmee een duurzame investering". Groen levert per saldo meer op, dan het kost. Groen is dus niet alleen leuk, maar is ook een economische factor geworden.

geval van Assen), maar zeker zo belangrijk dat het bijdraagt aan het welzijn van de bewoners. Groen heeft zijn waarde (zie kader). Het is noodzakelijk om te bouwen aan de groene componenten van de stad.

Met de ontwikkeling van groen rond de stad draagt Assen ook bij aan de realisatie van het Regiopark van de Regio Groningen-Assen. De Regio wil zich onderscheiden door een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving te bieden.

Doelstellingen

De Groenvisie wil voldoen aan een aantal doelstellingen.

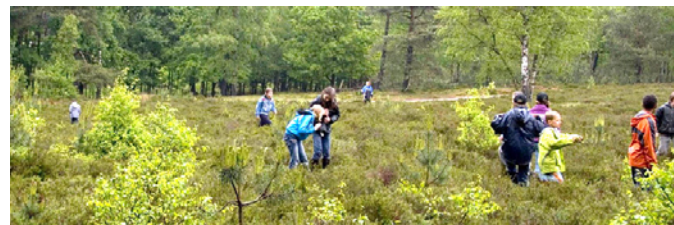
- Balans tussen groen en rood. Naast nieuwe stedelijke ontwikkeling is er tevens noodzaak om groen te ontwikkelen: bijdrage leveren aan Assen als groene stad;
- Ontwikkelen recreatieve uitloopgebieden voor de stad;
- Ontwikkelen van infrastructuur gekoppeld aan groen voor fietsers en wandelaars (het groen moet namelijk wel toegankelijk en bereikbaar zijn);
- Aandacht voor speciale doelgroep van jeugd door bijvoorbeeld ontwikkelen van speelbossen;
- Verrommeling en verval landschap tegengaan en herstel landschap en cultuurhistorie;
- Bijdrage leveren geïntegreerde ontwikkeling: wonen, werken, recreatie, natuur, water, landschap en cultuurhistorie
- Ontwikkelen van natuur (deels als compensatie voor de waarden die mogelijk verloren gaan door de rode ontwikkelingen)
- Einddoel is het realiseren van 200 hectare nieuw groen. Hiernaast wil het gemeentebestuur investeren in het bestaande groen in de stadsrand zodat samen met de 200 hectare nieuw aan te leggen groen een landschap ontstaat waarin de stad zich voegt. Alles bij elkaar kan het op termijn resulteren in 1000 hectare.

Communicatie

Bij de interactieve aanpak van het project Westelijke stadsrandzone is er met inwoners en betrokkenen gesproken over de groene invulling van het gebied. Het is van belang om ook in de fase van de ontwikkeling van de groene projecten goed te communiceren met toekomstige gebruikers. Zodat de verschillende wensen die leven eventueel verwerkt kunnen worden in het ontwerp.

Speelgroen

Langzaam ontstaat het besef dat er generaties kinderen opgroeien die nauwelijks nog in contact komen met de natuur. Deze trend wordt treffend beschreven door Louv in zijn net verschenen boek "Het laatste kind in het bos". Hij vertelt over de negatieve effecten zoals het ontstaan van moderne ziekten en het achteruitgaan van leerprestaties. Tegelijkertijd geeft hij voorbeelden van hoe de trend kan worden doorbroken. Landelijk komt er een beweging op gang en ontstaan initiatieven voor meer groen en groene speelmogelijkheden. Bij de ontwikkeling van groen in de stadsrand wordt ingespeeld op de roep om groen voor kinderen om: te ravotten, hutten te bouwen, vies te worden, tot rust te komen, "op expeditie te gaan" en spannende ontdekkingen te doen. Bij een aantal gebied beschrijvingen wordt specifiek aangegeven wat er voor de jeugd wordt ontwikkeld. In echter alle gebieden moeten er mogelijkheden zijn voor kinderen.

Boven: Drie referentiebeelden van speelgroen (bron: www.nationaleuitdaging.nl)

2 ANALYSE

Ontwikkeling van het landschap

Op de rechterkaart is de situatie rondom Assen aan het begin van de 20e eeuw weergegeven.

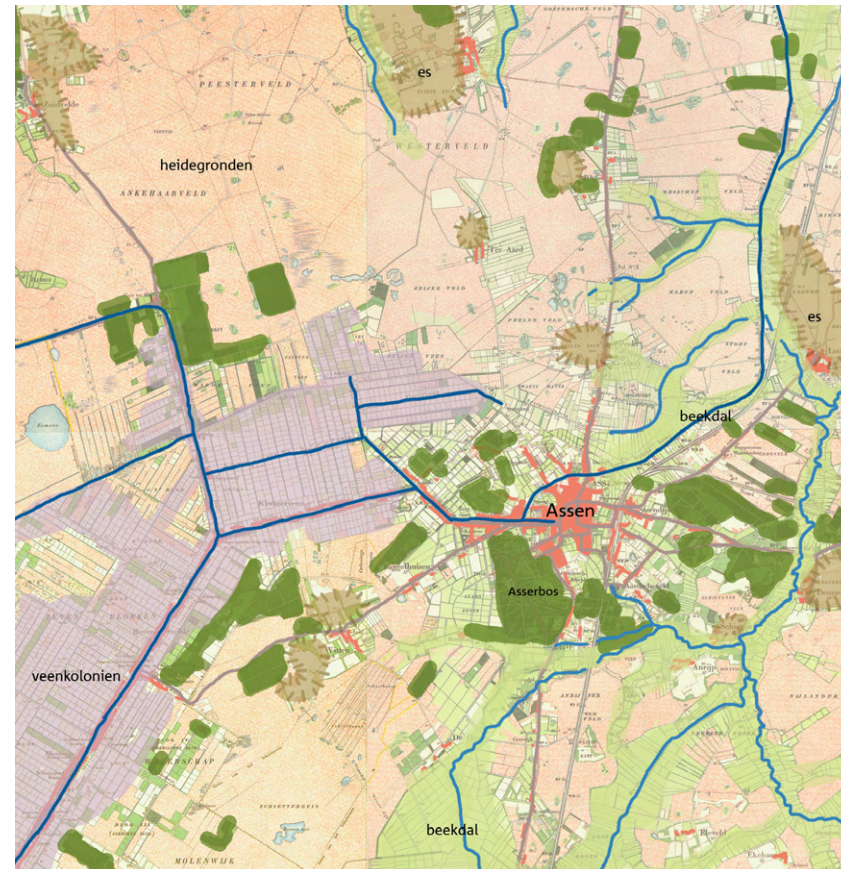
De oudste landschapstypen bestaan uit de escomplexen langs de beekdalen. Een eeuwenoud systeem gericht op lokale landbouw van essen, esdorpen en het begraven van de omliggende woeste heide. Langs de beek ontsoond een patroon van kleinschalige weidelandjes waar het vee kon grazen en drinken. Assen was in die tijd een kleine stad met uitvalswegen naar de omliggende (es)dorpen en relatief veel bossen rondom.

In de 18e en 19e eeuw begon men langzamerhand het veen te ontginnen. Hierdoor is een strak veenkoloniaal landschap ontstaan met vaarten en lange lintbebouwing. Het ontstaan hiervan is veel planmatiger dan de oude es- en beeklandschappen.

Met de komst van betere landbouwtechnieken werd het mogelijk de tamelijk arme heidegronden te cultiveren. Deze vrij jonge gronden werden systematisch verkaveld volgens een grootschalige blokverkaveling. Anders dan bij de veenkolonien is hier nauwelijks sprake van lange bebouwingslinten in het landschap.

De afgelopen halve eeuw heeft Assen zich in rap tempo uitgebreid en zijn de huidige contouren van de stad tot stand gekomen. Naast woningbouw heeft ook de aanleg van moderne infrastructuur zoals wegen en kanalen het landschap rondom de stad sterk bepaald. Deze tamelijk grootschalige ontwikkelingen kunnen gezien worden als de nieuwste ontwikkeling in het landschap, vaak met een eigen patroon of vorm en vaak ook los van het onderliggende landschap.

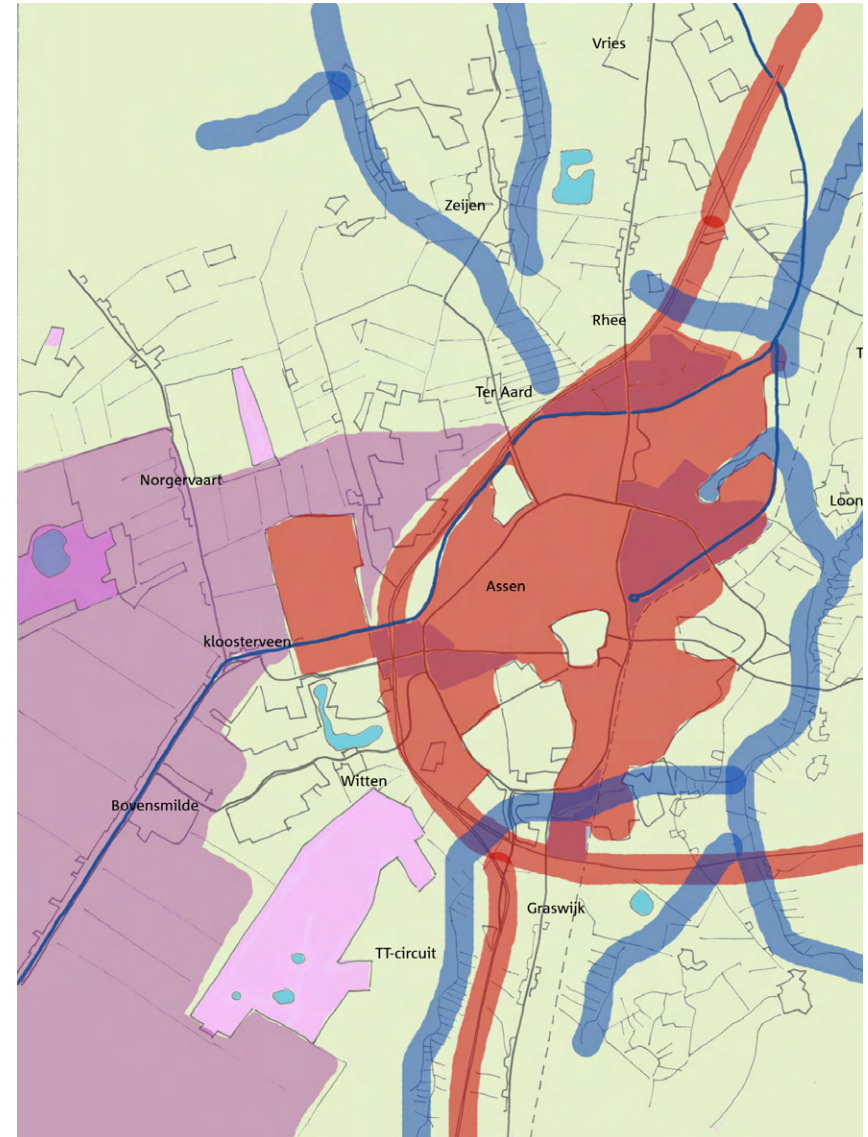
Samengevat kan het huidige landschap rond Assen onderverdeeld

Boven: kaart van de situatie rondom Assen aan het begin van de 20e eeuw. Assen bestaat uit een netwerk van bebouwing die zich vertakt in de directe omgeving. Aan de oostkant ligt het beekdal van de Drentse Aa. De bruine gebieden zijn essen. De roze gebieden vormen de woeste, nog niet ontgonnen heidevelden. Aan de westkant is het veen al (deels) ontgonnen.

worden in een aantal componenten of landschapstypen:

- De beek-en eslandschappen met hun organische en kleinschalige opzet (met name aan de oostkant van Assen)
- de veenkoloniale ontginningen: grootschalig en strak van opzet (ten westen van Assen);
- De jonge heideontginningen, planmatig ontgonnen, grootschalig en strak van opzet (voornamelijk ten westen en noorden van Assen);
- De recente stadsuitbreidingen en wegen.

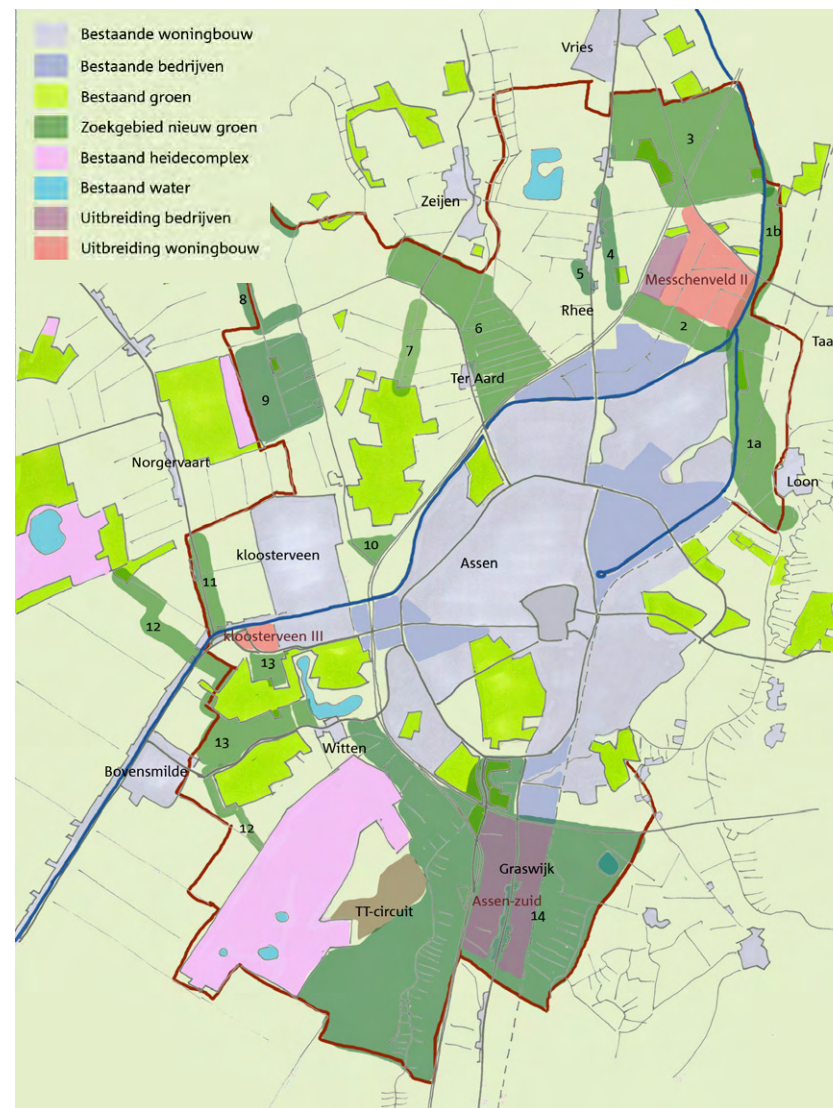

Boven: Op de kaart zijn de componenten van het landschap rond Assen weergegeven: groen jonge (heide) ontginningen, paars veenontginningen, blauw beekdalen en rood het stedelijk gebied en grote infrastructuur (A28 en N33)

Uitbreidingen in de (nabije) toekomst

Uit het vorige hoofdstuk is al wel gebleken dat het landschap geen statisch geheel is, maar altijd in beweging. Zo zal ook in de toekomst het (stedelijk) landschap rondom Assen veranderen. In de concept Korte termijnvisie Westelijke stadsrandzone worden de volgende uitbreidingen voorgesteld :

- Wonen en werken Messchenveld II (Assen-noord)
- Wonen Kloosterveen fase III-zuid (Assen-west)
- Werken Assen-zuid

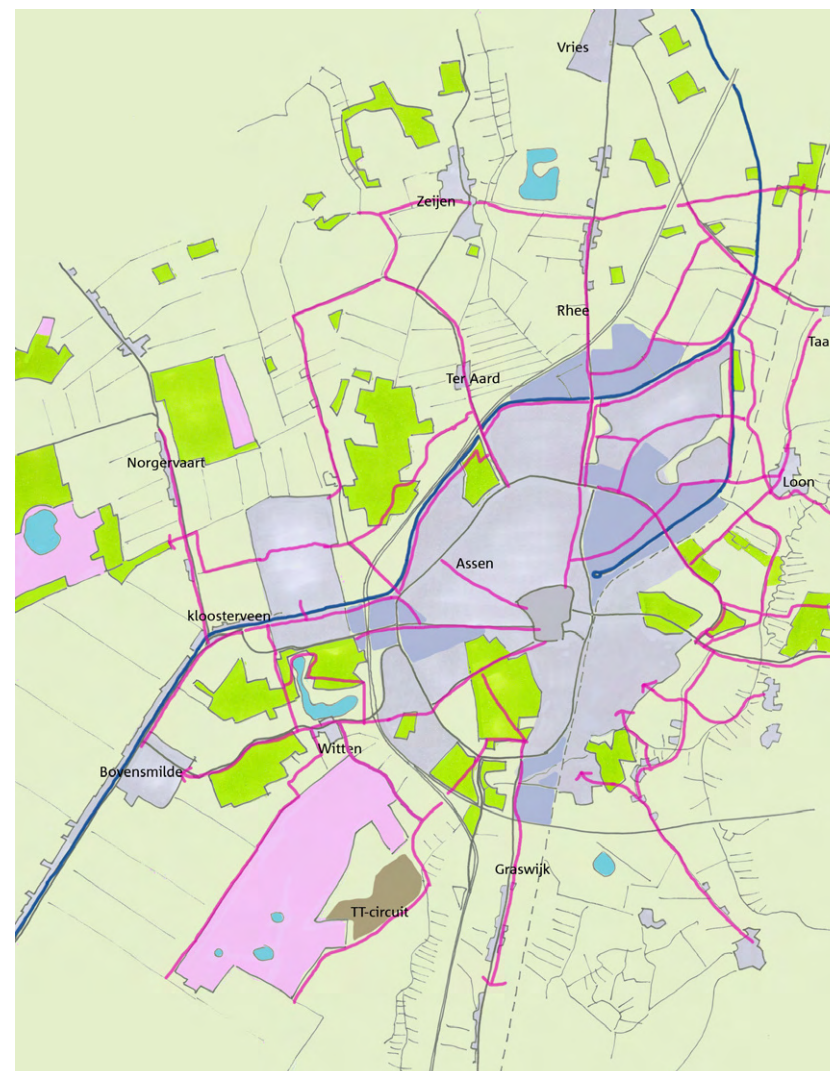
boven: de kaart geeft de lokaties aan voor wonen en werken zoals die staan in de concept Kortetermijnvisie Westelijke Stadsrandzone.

Fietspaden netwerk

Fietspaden vormen belangrijke routes tussen stad en de groengebieden en tussen groengebieden onderling. In het netwerk van fietspaden valt op dat het oostelijk deel van Assen (de Drentse Aa) recreatief redelijk ontsloten is. De westkant is hier en daar minder goed ontsloten. Dit heeft deels te maken met de grote barrière van snelweg en kanaal. Tevens valt op dat er tussen de groene gebieden niet altijd een goede fietsverbinding aanwezig is. Zo is er in het Zuiden geen Oost-West verbinding en is er geen directe verbinding tussen Ter Aard, Rhee en het Messchenveld/Drentse Aa.

Natuurgebieden

In de omgeving van Assen ligt een keur aan natuurgebieden die elk hun eigen karakter hebben. Een deel van deze gebieden is aangewezen als ecologische hoofdstructuur, wat betekent dat er voor de nog niet ingerichte delen mogelijkheden zijn ze te verwerven en te ontwikkelen als natuur. Het Witterveld en een groot deel van het Drentse Aa-gebied zijn aangewezen als Habitatrichtlijn/ Natura 2000 gebied. Dit betekent dat deze gebieden zo waardevol zijn dat ze Europese bescherming genieten.

Boven: de kaart geeft het bestaande fietspadennetwerk in de omgeving van Assen weer.

3 BESCHRIJVING GROENLOCATIES

Actualisatie van de zoekgebieden 2005

In 2005 heeft Arcadis samen met de gemeente Assen en diverse partijen een verkenning gemaakt met zoeklocaties voor nieuw groen in of nabij de stadsrand van Assen. In de groenvisie is deze kaart als uitgangspunt genomen en geactualiseerd.

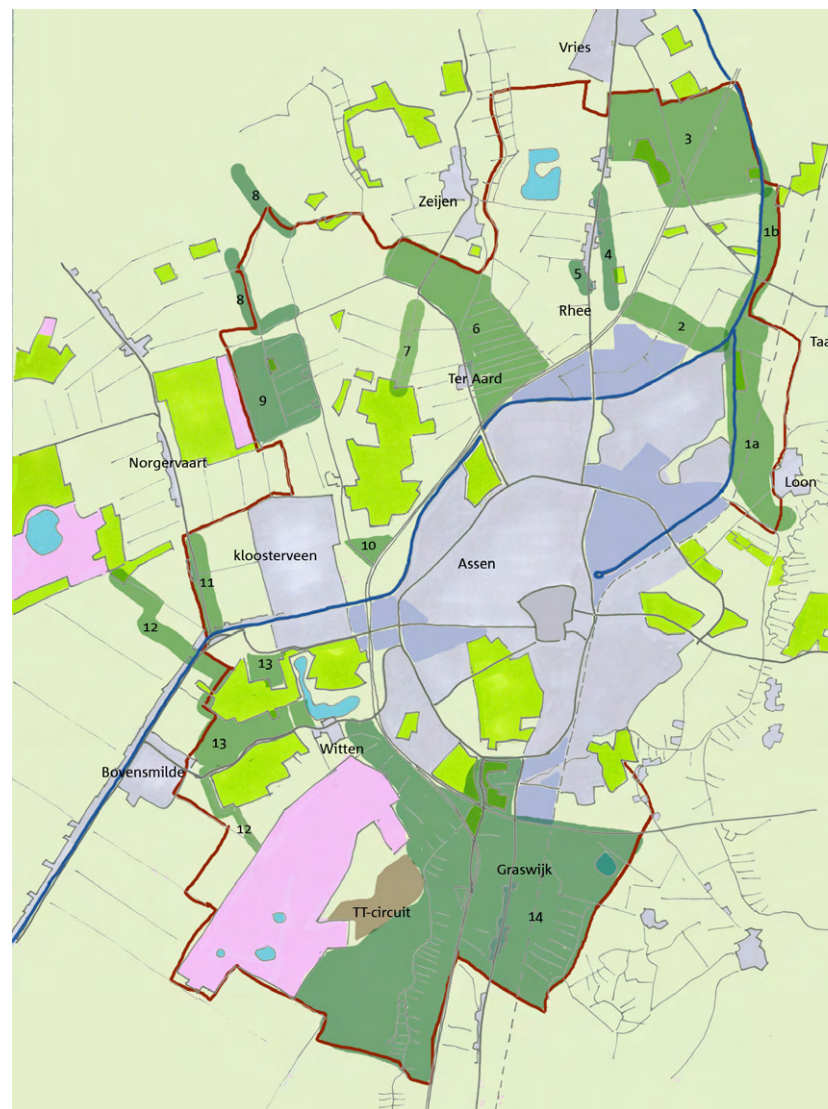
Deze actualisatie is gedaan op basis van gesprekken met medewerkers van de gemeente Assen (projectleiders van de ontwikkelingen in de stadsrandzone, recreatie deskundigen, etc.) en met mensen van externe partijen zoals de provincie, de natuurorganisaties, de LTO, de waterschappen en het recreatieschap.

Uit deze gesprekken is de naastgelegen kaart gekomen. Het gaat om een groot zoekgebied waarbinnen het nieuwe groen moet worden gerealiseerd. Het is niet de bedoeling om in het gehele gebied groen te ontwikkelen. Bij het maken van een programma moeten keuzes worden gemaakt. In dit hoofdstuk worden alle gebieden kort beschreven. Van elk gebied wordt een ontwikkelingsbeeld gegeven, met daarin een globale schets van de inrichting en enkele referentiebeelden. Bij de beelden gaat het om ideaalbeelden die in de meest optimale situatie kunnen worden bereikt.

verklaring van de nummers:

- 1a= Achterste Veem
- 1b= Eischenbroeksche loopje
- 2= beekdal van de Messchen
- 3= Heidenheim
- 4 = Benkoelenloopje
- 5= Brink en kampjes bij Rhee
- 6= Omgeving Smeerveense loopje
- 7= Schoolpad
- 8= Recreatieve verbinding met Peest
- 9= Verbinding Tockensbos - golfterrein
- 10= Zuidpunt bos- en golfterrein
- 11= Natte zone Norgervaart
- 12= Verbindingszone Esmeer - Witterveld
- 13= Groene lob Pelinckbos - Baggelhuizen
- 14= Ontwikkeling Assen-Zuid*
- Kleine landschapselementen

*in dit gebied zijn ook andere ontwikkelingen voorzien. Groen en landschapselementen moeten echter een belangrijke rol gaan spelen bij de invulling.

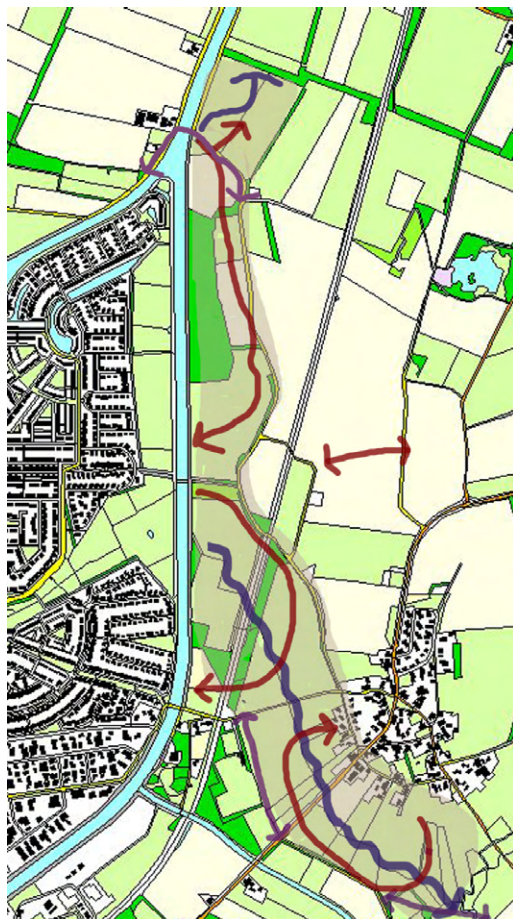

Boven: de nummers op de kaart geven de groengebieden waar groen ontwikkeld kan worden. De gebieden worden in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt.

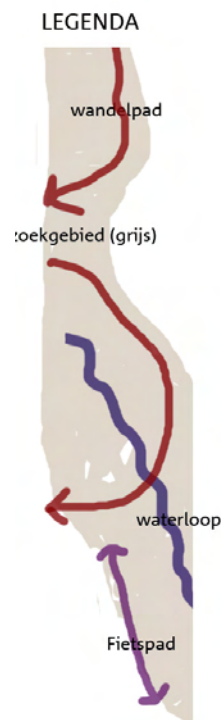
1a. Achterste veen

Huidige situatie

Dit gebied bestaat uit een beekdal dat deel uitmaakt van het Drentsche Aa systeem en een hogere zandrug. Het gebied bevat enkele bospercelen. De meeste wegen zijn beplant met bomen. Hier en daar staan enkele singels dwars op het beekdal. De oorspronkelijke beek is rechtgetrokken. Het dijklichaam van de spoorlijn vormt een duidelijke doorsnijding van het gebied. Aan de westzijde wordt het

globaal zoekgebied.

gebied begrenst door het kanaal en aan de oostzijde door het dorp Loon en de esgronden, die hoger liggen.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor dit gebied zijn momenteel geen grote ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het gebied is voornamelijk in gebruik bij de landbouw.

Ontwikkelingsvoorstel

Herontwikkeling van het beeklandschap is uitgangspunt met een meer natuurlijke beek, beplantingsstructuren dwars op de beek en de ontwikkeling van beekgerelateerde natuur (droge bloemrijke graslanden en vochtige schraalgraslanden). Door de ligging in de nabijheid van de stad (Marsdijk) en het dorp Loon kan het gebied ontwikkeld worden als recreatief uitloophet gebied met enkele wandelpaden en mogelijk een fietspad. In ieder geval is er een wandel/fietspad richting het hunebed van Loon gewenst. Daarnaast wordt bestaand bos omgevormd en uitgebreid tot speelbos voor de jeugd. Hier kunnen ze vrij spelen in de natuur. Op termijn wordt de gehele strook weer beleefbaar als een samenhangend beekdalletje. Waarnodig wordt de esrandbeplanting langs de Es van Loon hersteld. Mogelijk kan het gebied bijdragen aan het vasthouden van gebiedseigen water en waterberging. Ter verbetering van de waterkwaliteit is op termijn de opheffing van een riooloverstort gewenst. Hiervoor is de aanleg van een gescheiden rioolstelsel in het dorp Loon noodzakelijk.

Aandachtspunt

In het gebied zou in de toekomst het Station Assen Noord ontwikkeld kunnen worden. Bij de inrichting van het gebied moet met deze toekomstige ontwikkeling rekening worden gehouden.

1b. Eischenbroekseloopje

Dit gebied zal verder uitgewerkt worden in samenhang met het landschapsontwikkelingsplan van Tynaarlo aangezien het grotendeels op het grondgebied van deze gemeente ligt. Hier zijn echter dezelfde beelden als bij het Achterste veen denkbaar.

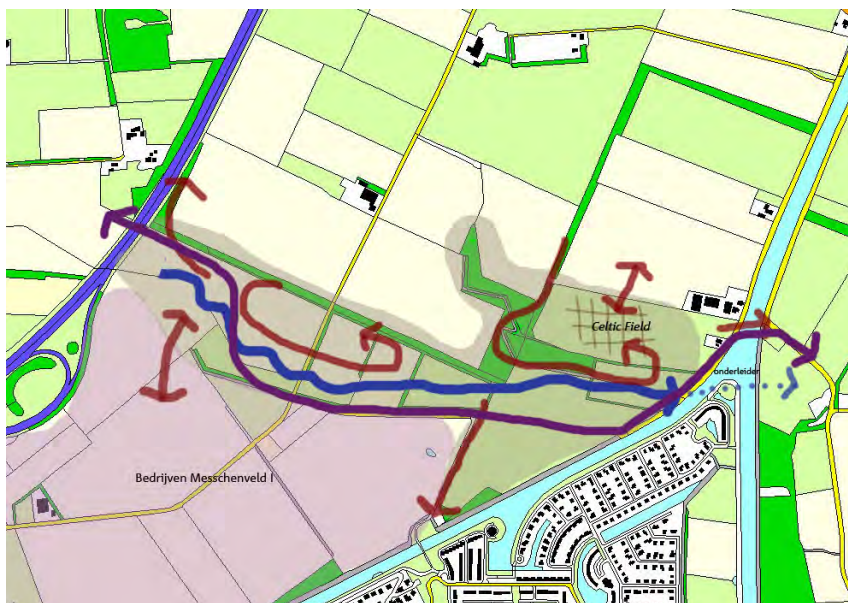

Linksboven: referentiebeelden voor het gebied. Een uitloopgebied voor de bewoners met fiets- en wandelmogelijkheden, de ontwikkeling van een beekdal, afwisselend met bos en open stukken. Ruimte voor spelen in het bos. Kortom een afwisselend landschap. Rechtsboven: inrichtingsschets van het gebied. Onder: doorsnede van het gebied. Op de hogere delen bouselementen. Sommige bossen toegankelijk en andere meer besloten voor natuurontwikkeling. Het lagere deel van het beekdal ontwikkelt zich als vochtig schraalgrasland met riet en hier en daar een struik of boom. Dwars op de beek staan bosstroken die de oude verkavelingsstructuur versterken. Hoog aan de rand, de essen.

2 . Beekdal van de Messchen

Huidig situatie

Ten noorden van het bedrijventerrein Messchenveld I ligt het beekdal van de Messchen. De Messchen is van oorsprong een bovenloop van het beekstelsel van de Drentse Aa. Nu mondt het uit in het Noord Willemskanaal. Het beekdal van de Messchen is nog goed zichtbaar in het landschap en bevat veel oude landschapselementen. De beek zelf is rechtgetrokken. Aan de oostkant is er nog een oude meander in het landschap zichtbaar. Opgaande beplanting langs en dwars op de beek geven het beekdal body. De toegankelijkheid van het gebied is echter beperkt. Aan de noordoost kant van het gebied bevindt zich een Celtic Field (akkercomplex uit de ijzertijd) waarvan de walletjes die om de akkers lagen nog zichtbaar zijn. Bij opgravingen (sleuvenonderzoek) is, ten noorden van het al bekende Celtic Field, onlangs een complete ijzertijd nederzetting gevonden.

globaal zoekgebied.

Toekomstige ontwikkelingen

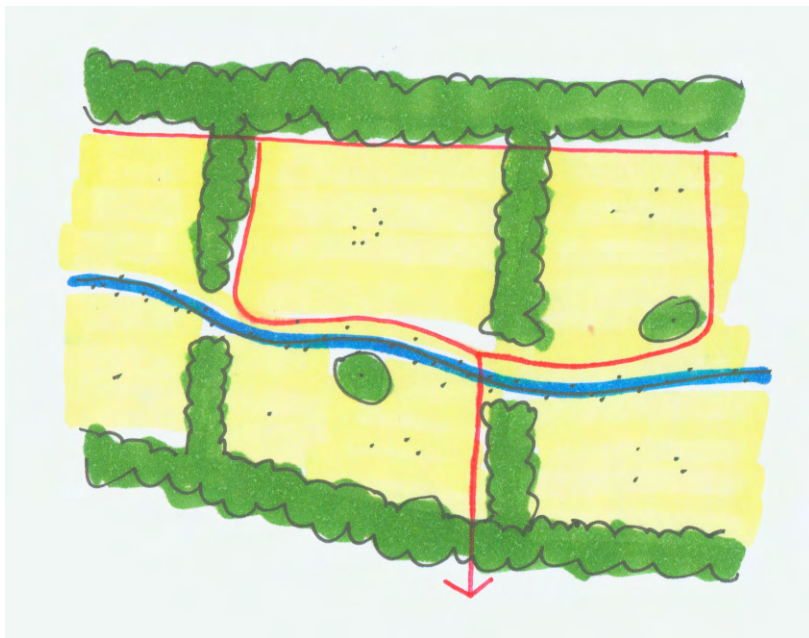
In de concept korte termijn visie “westelijke stadsrandzone” is het gebied Messchenveld II opgenomen als te ontwikkelen voor woningbouw en bedrijvigheid. Het beekdal blijft in de plannen gespaard. Het ligt in de bedoeling om de ijzertijd nederzetting voor een belangrijk deel op te graven. Deze opgraving zal naar verwachting zeer waardevolle informatie opleveren. Waarschijnlijk gebeurt de opgraving in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en de Rijksdienst voor archeologie, cultuurhistorie en monumenten (RACM).

Ontwikkelingsvoorstel

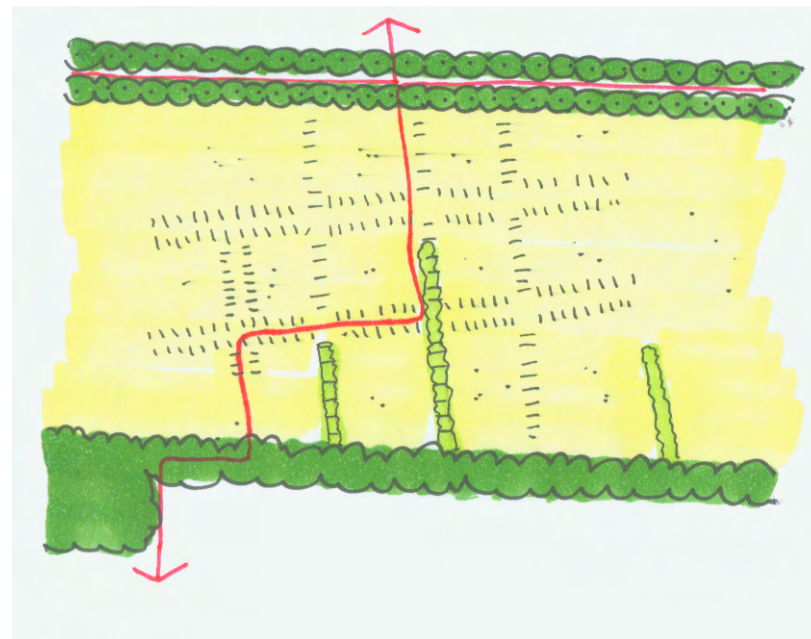
Herstel van het beekdal zal een toegevoegde waarde hebben voor het gebied. Het gaat hierbij om herstel van natuurlijke oevers van de beek, aanleg van dwarsstructuren op de beek, aanleg van wandelpaden en de ontwikkeling van beekgerelateerde natuur. Hiermee wordt het een aantrekkelijk uitloopgebied voor de bestaande wijk Marsdijk en de nieuwe woonwijk Messchenveld. De ontwikkeling van het beekdal vergroot ook de aantrekkelijkheid van het bedrijventerrein Messchenveld I en dan met name het kantorengedeelte in het Noorden.

Het is denkbaar een recreatief fietspad te ontwikkelen in het kader van een groter netwerk. In die optiek is een verbinding richting Rhee (fietsstunnel onder de A28) en Loon (fietsbug over het Noord Willemskanaal) noodzakelijk.

De aanwezigheid van het celtic field kan worden meegenomen als thema bij de inrichting van het beekdal. Mogelijk kunnen wandelroutes in het beekdal van de Messchen een educatieve invulling krijgen, bijvoorbeeld een ijzertijd-pad en “ijzertijd-spelelementen”. In het gedeelte van het celtic field waar de wallen nog zichtbaar zijn, kunnen de oude akkers en wallen worden gereconstrueerd. Ook kunnen op andere manieren de wallen zichtbaar worden gemaakt; bijvoorbeeld met hagen. Mogelijk kan er ergens in het gebied een educatief/toeristisch element/centrum worden toegevoegd rond het thema ijzertijd en celtic field.

Boven: inrichtingsschets van het beekdal van de Messchen met daaron een dwarsdoorsnede. Het gebied wordt aan beide zijden gemarkeerd door een singelstructuur. Haaks op het beekdal komen een paar singels te staan en enkele solitaire bomen. Het gebied is toegankelijk voor wandelaars

Boven: inrichtingsschets van het gedeelte van het Celtic Field. De structuur van de walletjes wordt zichtbaar gemaakt in het landschap door bijvoorbeeld een haag erop aan te planten of de wal zelf iets op te hogen. Aan de noordzijde van het gebied zorgt een laan voor een transparante overgang naar het aan die zijde te ontwikkelen woongebied.

referentiebeelden voor het gebied: een kleinschalig gevarieerd landschap met afwisselend besloten en open stukken.

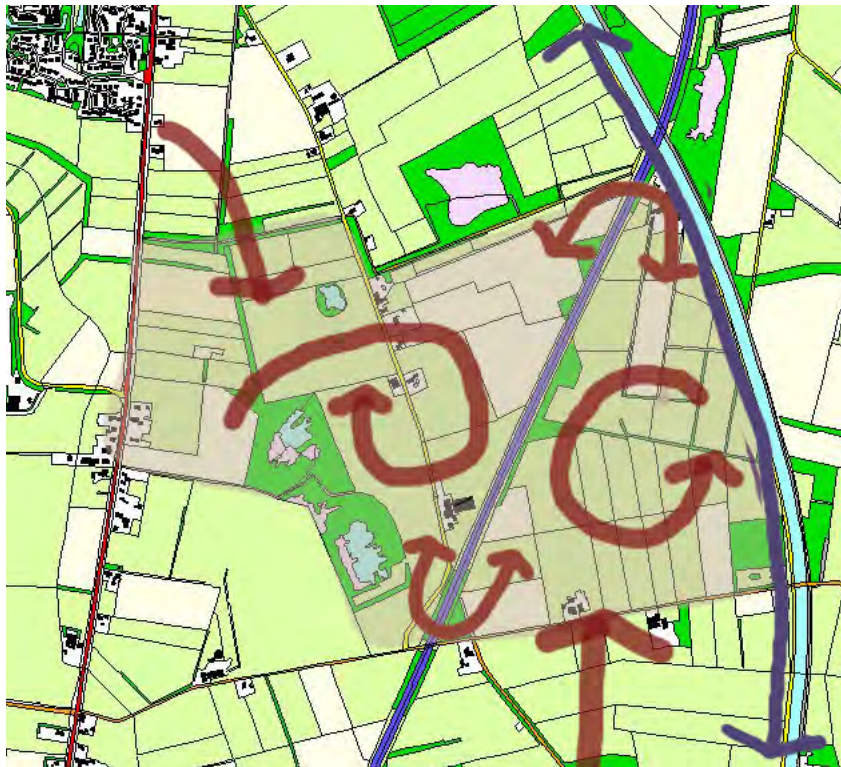
3. Heideheim

Huidige situatie

Het gebied Heideheim maakte deel uit van het gelijknamige landgoed. Langs het kanaal staan het oude landhuis en bijbehorende panden. In het gebied zijn nog structuren aanwezig vanuit de tijd dat het landgoed werd aangelegd. Het grootste deel van het gebied heeft een landbouwfunctie er zijn echter ook natuurgebieden van Stichting het Drents Landschap aanwezig.

Toekomstige ontwikkeling

Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied opent de mogelijkheid om een beperkt aantal nieuwe landgoederen te ontwikkelen in het gebied. Het gaat hierbij om een landhuis met minimaal 5 hectares natuur.

globaal zoekgebied. rechts: een aantal referentiebeelden

4. Benkoelen loopje

Huidige situatie

Momenteel is deze waterloop in gebruik als afwateringssloot voor de landbouw.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor dit gebied zijn momenteel geen grote ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het gebied is voornamelijk in gebruik van de landbouw.

globaal zoekgebied.

Ontwikkelingsvoorstel

Het natuurlijk karakter van de beek terugbrengen door de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Daarnaast zou uitgezocht moeten worden in hoeverre er gewandeld kan worden langs de oevers met hier en daar een simpele oversteek. Hiervoor dient overleg gevoerd te worden met de aanliggende eigenaren.

referentiebeelden voor de beek: natuurvriendelijke oevers met hier en daar wat struweel en een simpel bruggetje over het loopje.

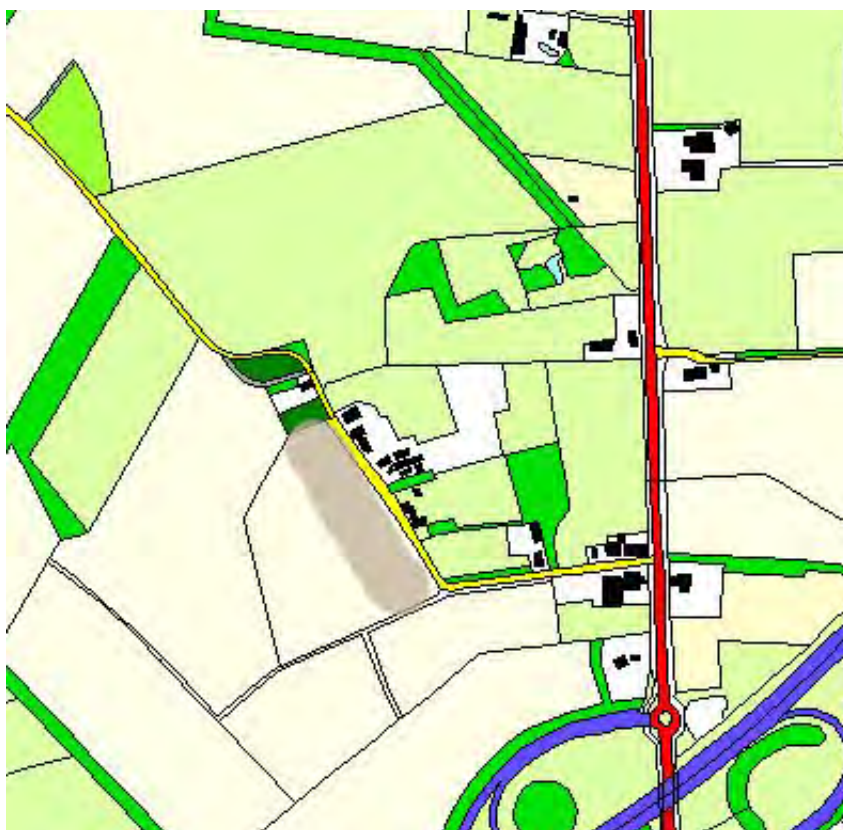
5. Brink en kampjes Rhee

Huidige situatie

Rhee is een historisch Esdorp/buurtschap waar de Brink is verdwenen. Waar vroeger de Brink en een aantal kampjes (= met begroei-de walletjes omgeven akkers) lagen, ligt nu landbouwgrond.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor het gebied zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen gepland.

globaal zoekgebied.

Ontwikkelingsvoorstel

Het beeld van Rhee kan versterkt worden door het terugbrengen van de Brink en twee kampjes. Het gaat hier om een cultuurhistorisch geïnspireerd ontwerp met bijvoorbeeld linden op de brink. Om de aanleg is gevraagd door de direct omwonenden met wie ook al overleg heeft plaats gevonden over de vormgeving.

inrichtingsschets

6. Omgeving Smeerveense loopje

Huidig situatie

Het gebied van het Smeerveense loopje is een ontginningsgebied. Waar vroeger het water door een veenpakket stroomde ligt er nu een rechte sloot met zijsloten. Het gebied hoort bij het stroomgebied van het Eelder- en Peizerdiep en is van oudsher in de lagere delen een tamelijk nat gebied. Het Smeerveense loopje is een bovenloopje dat vroeger gevoed werd vanuit het hoger gelegen Peelo. Nu wordt het bij droogte gevoed vanuit het Noord Willemskanaal. Het gebied is in gebruik bij de landbouw. Bij Ter Aard is de karakteris-

globaal zoekgebied.

tieke erfbeplanting bij boerderijen in sommige gevallen verdwenen. Het gebied is tamelijk open en kenmerkt zich door een fijnmazig kavelpatroon dwars op de hoofdwatgang. Door de wat lagere ligging ten opzichte van de omgeving (dorpen Ter Aard en Rhee) springt het gebied er ook qua hoogteligging uit. Het gebied wordt aan de zuidkant begrensd door de A28.

Toekomstige ontwikkelingen

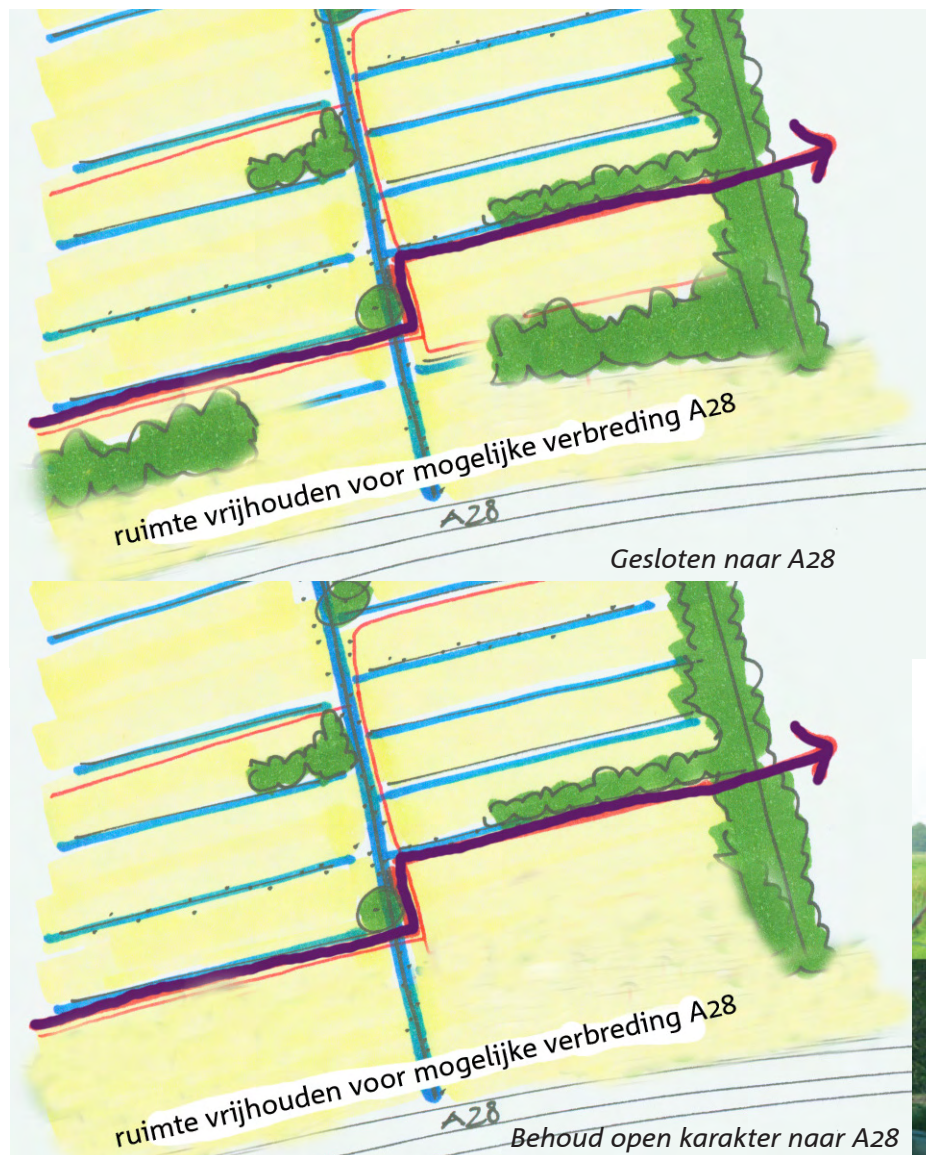
De provincie onderzoekt de mogelijkheden voor het ontwikkelen van de bovenlopen van het Eelder en Peizerdiep. Het Smeerveense loopje is een potentiële kandidaat. Er zijn verder geen plannen voor het gebied.

Ontwikkelingsvoorstel

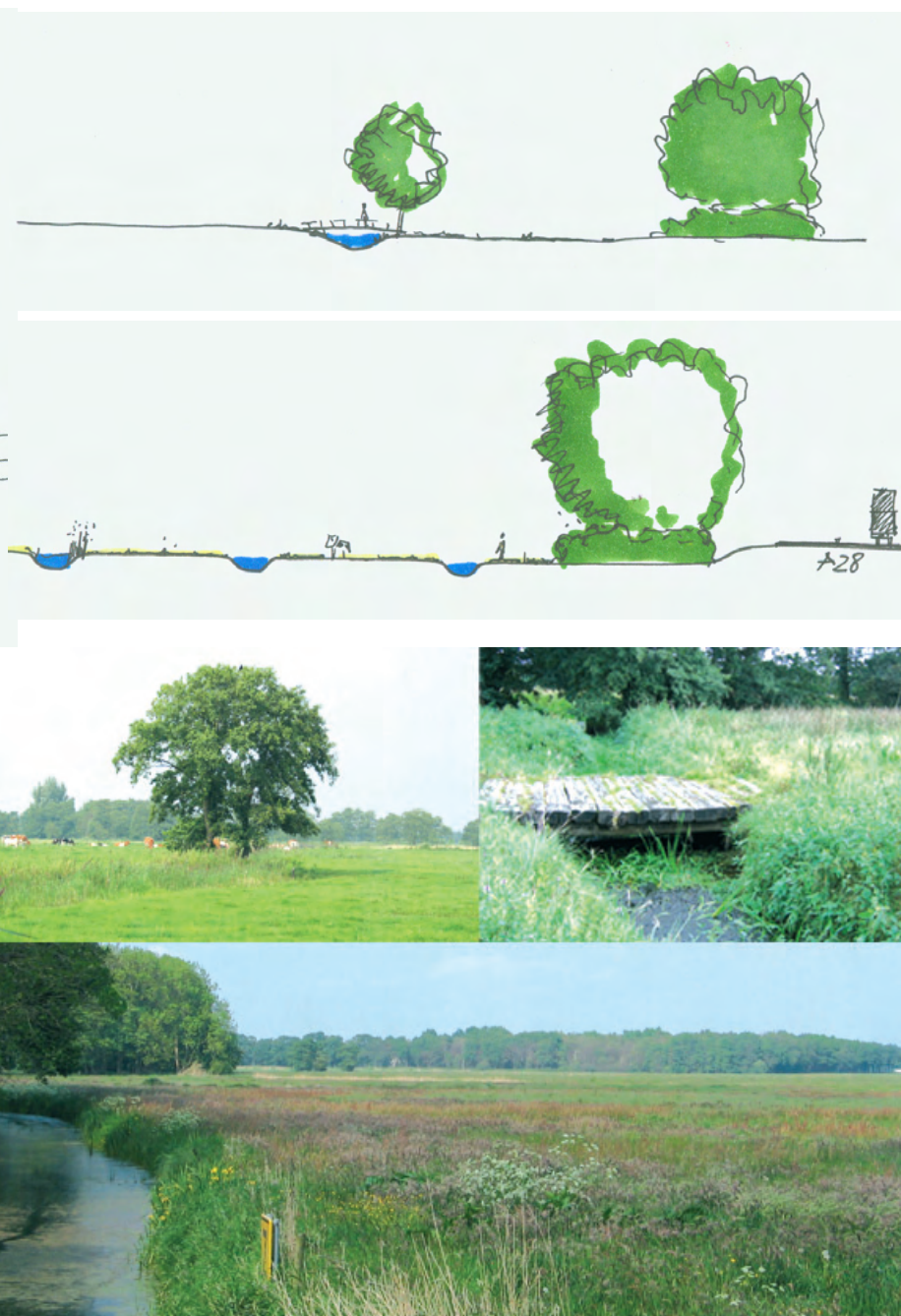
Versterken van het bovenstroomgebied is uitgangspunt. Hierbij gaat het om subtiele ingrepen omdat het gebied van nature open is. Het gaat daarbij om het versterken van het natuurlijke karakter van het slotenpatroon door de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Behoud van het karakteristieke fijnmazig kavelpatroon zal daarbij als richtsnoer moeten dienen. Langs de randen van het gebied is het mogelijk om boomstructuren aan te planten. Zo ook op enkele plekken langs het loopje. Ook kan door middel van de toevoeging van erfbeplanting het groene karakter van de boerenerven versterkt worden.

De toegankelijkheid van het gebied kan versterkt worden. Het gaat daarbij om een zonering. Dicht tegen de A28 aan kan het gebied fijnmaziger ontwikkeld worden en als uitloopgebied dienen voor de wijken Peelo en Pittelo. Hier kan bijvoorbeeld een ommetje gecreëerd worden. Tevens kan er een eenvoudig wandelpad gerealiseerd worden in noord-zuid richting. Binnen het netwerk van fietspaden rondom de stad, kan de ontbrekende schakel tussen Ter Aard en Rhee aangelegd worden.

Om meer voeding van het Smeerveense loopje met schoon water te krijgen, kan het water van het Peelerpark (gescheidenstelsel) worden gebruikt. Ook is het denkbaar om het water van het Bos en Golfterrein naar het loopje te leiden. Het loopje en de zijsloten kunnen worden gebruikt voor waterberging. Overigens zal in het kader van de verbetering van de waterkwaliteit de riooloverstort van Ter Aard moeten worden gesaneerd. Hiervoor is het nodig om een gescheiden rioolstelsel aan te leggen.

Links: het gebied heeft een vrij open karakter met hier en daar enkele losse singels en losse bomen of boomgroepen. In de bovenste variant is het gebied gesloten naar de A28 door middel van een boomsingel. In de onderste variant is het open karakter behouden. Rechtsboven: Dwarsdoorsneden. In het gebied wordt het slotenpatroon behouden en deels ontwikkeld met natuurvriendelijke oevers. Rechtsonder: Enkele referentiebeelden

7. schoolpad

Huidig situatie

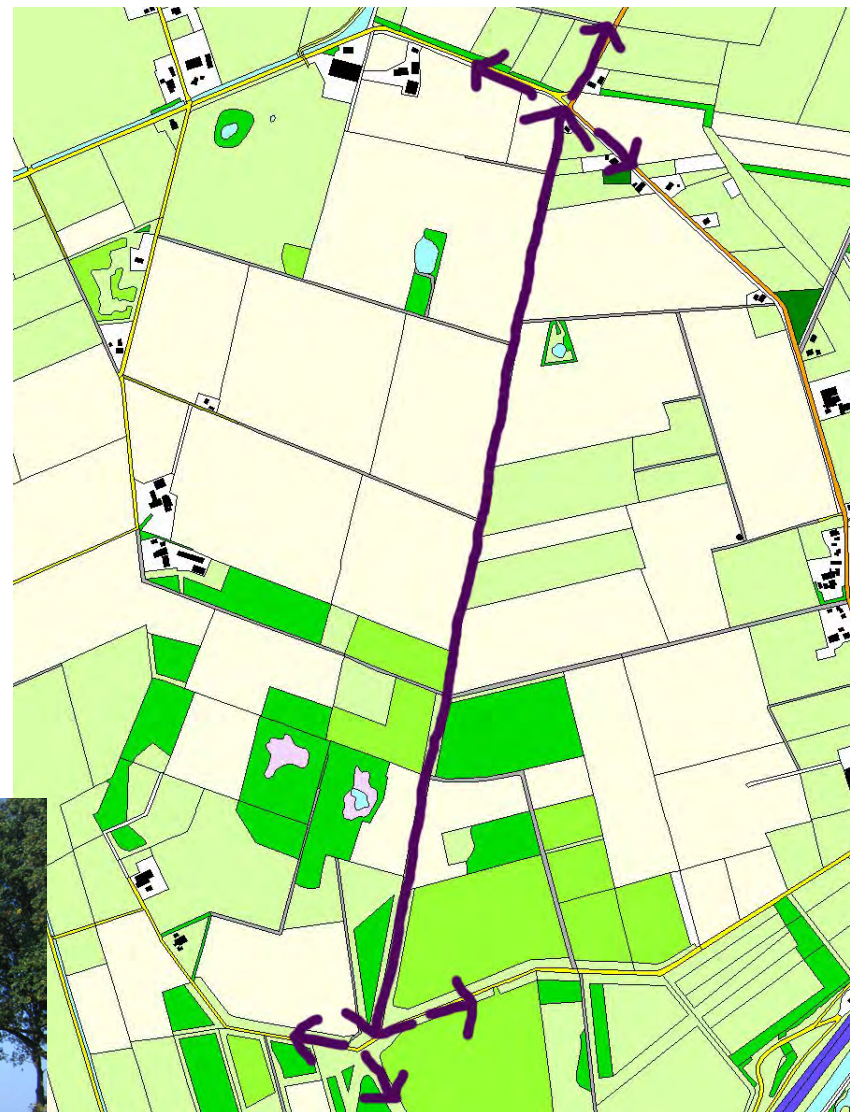
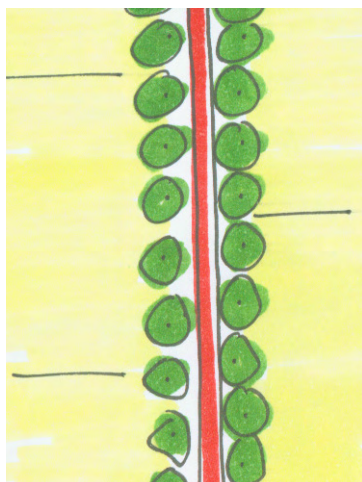
Het oude schoolpad is – de naam zegt het al – een oude route tussen Zeijen en Assen. Het vormt een rechte lijn in het landschap. Langs het pad zijn hier en daar nog restanten van een eikenlaan aanwezig. Het is als onverhard zandpad niet bruikbaar voor fietsers.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor dit gebied zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het gebied is in gebruik voor de landbouw en doet deels dienst als golf-terrein.

Ontwikkelingsvoorstel

Als cultuurhistorische lijn zal het pad landschappelijk versterkt kunnen worden door de eikenlaan te herstellen daar waar de eiken verloren zijn gegaan. Hierdoor wordt het schoolpad visueel versterkt in het gebied en krijgt een ecologische functie. Het pad wordt veranderd in een fietspad dat ook geschikt is voor landbouwvoertuigen. Het pad sluit aan op het nieuwe fietspad dat door het Bos en Golf-terrein loopt en wordt hiermee een aantrekkelijke toeristisch/recreatieve route naar Zeijen.

Boven: ligging fietspad.. links: ontwerpschets en referentiebeeld

8. Recreatieve verbinding met Peest

Huidig situatie

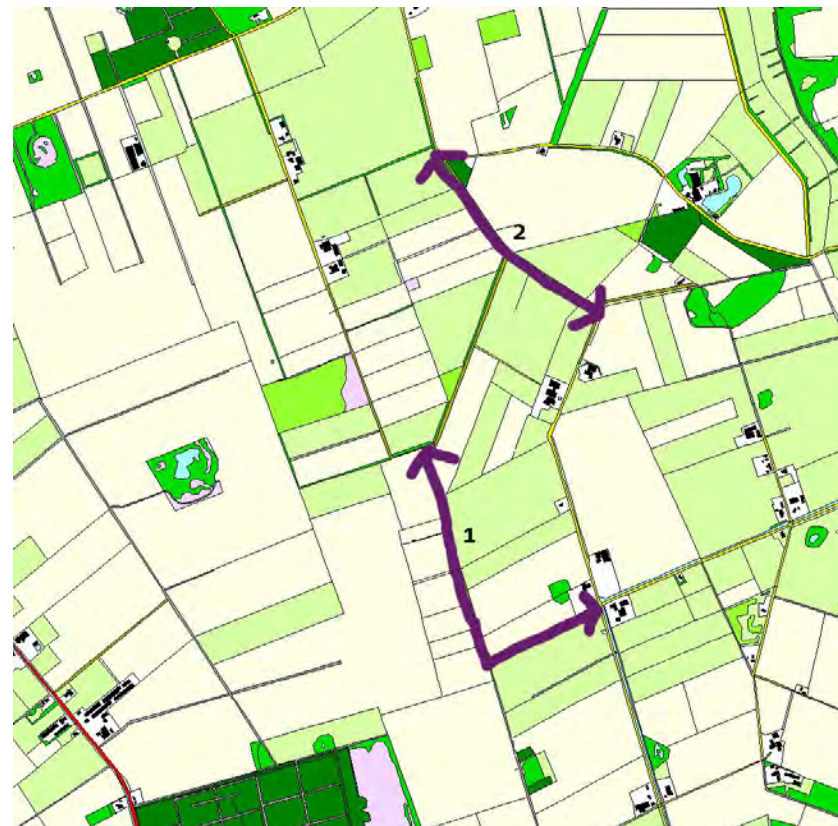
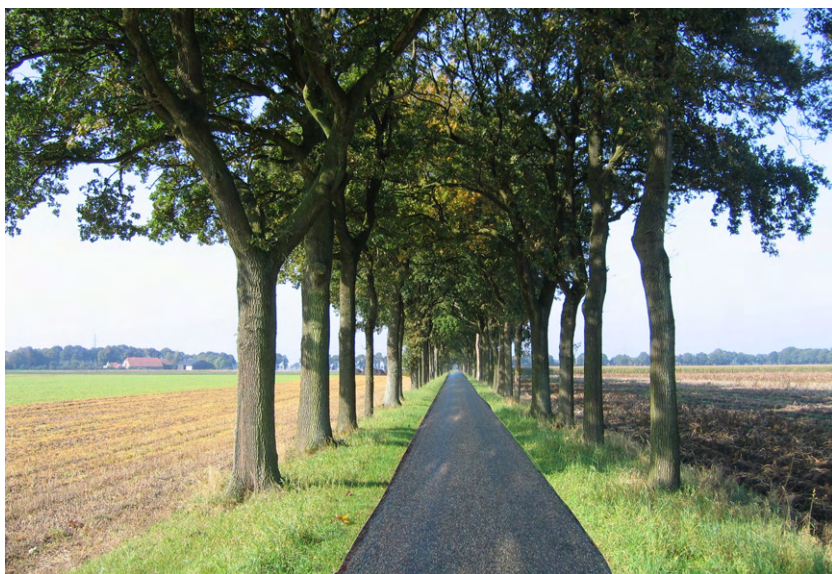
Het gebied ten noorden van het Tonckensbosch is letterlijk en figuurlijk het uiteinde van de stadsrandzone. De toegankelijkheid van het gebied is gering en met name de doorgaande recreatieve routes naar Peest en Norg ontbreken. Wegen lopen dood of gaan over in zandpaden.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor dit gebied zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het gebied is in gebruik voor de landbouw.

Ontwikkelingsvoorstel

De ontbrekende fietsschakel richting Peest en Norg wordt gerealiseerd. Hiervoor wordt ergens in het gebied een noord-zuid zand of puinpad omgezet in een fietspad. Langs dit fietspad wordt een structuur van eiken aangeplant. Er zijn in principe twee tracés mogelijk. De paden zouden deels komen te liggen in de gemeente Noorderveld.

Boven: twee mogelijke routes voor nieuw fietspad. Links:referentiebeeld met eikenlaan.

9. Verbinding Tonckensbos met golfterrein

Huidig landschapsbeeld

Het Tonckensbos vormt een prachtige natuurkern tussen het Fochtelerveen en het bos- en golfterrein van Assen. Ecologische uitwisseling tussen het de laatste twee gebieden is niet goed waardoor de migratie van belangrijke diersoorten (en daarmee ook migratie van zaden) slecht is. Daarnaast heeft een extra oost-west wandel- en/of fietspad recreatieve meerwaarde.

Toekomstige ontwikkelingen

In het gebied bestaat het voornemen om een helikopter landingspunt voor defensie aan te leggen. Hiermee zal rekening moeten worden gehouden. Voor het gebied zijn verder geen ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het gebied is in gebruik voor de landbouw.

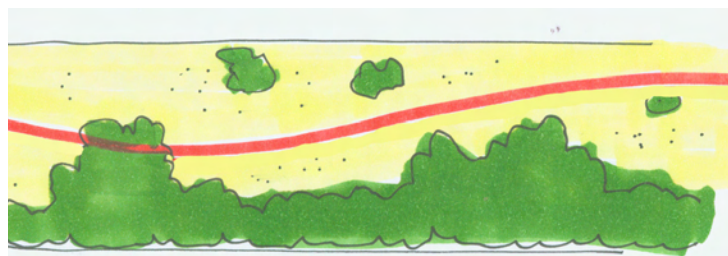
Ontwikkelingsvoorstel

Ten oosten van het Tonckensbos zal ergens een ecologische verbinding gerealiseerd moeten worden om bovengenoemde migratie te bevorderen. Het gaat daarbij om een strookvormige verbinding die bestaat uit schrale grasvegetaties en opgaande beplanting (bosjes/struweel). In combinatie hiermee kan een wandel- en/of fietspad worden aangelegd.

10. Zuidpunt bos- en golfterrein

Dit gebied wordt in het kader van Kloosterveen II ingericht als recreatief uitloopgebied van de woonwijk.

rechtsboven zoekgebied voor de ecologische verbinding. Linksonder: inrichtingsschets voor de verbinding: een zone (50m) met daarin bloemrijk grasland, struweel en een fiets/wandelpad. Middenonder: doorsnede. Rechtsonder: referentiebeeld.

11. Natte zone Norgervaart

Huidig situatie

De Norgervaart is momenteel een brede vaart die in de tijd van de veenontginning is aangelegd. Aan de noorzijde ligt het natuurgebied van het Tonckensbosch en een nieuw landgoed. Aan de zuidkant het gebied van het Pelinckbos en het bosgebied rond Witten. Tussen beide ontbreekt een goede ecologische verbinding

Toekomstige ontwikkelingen

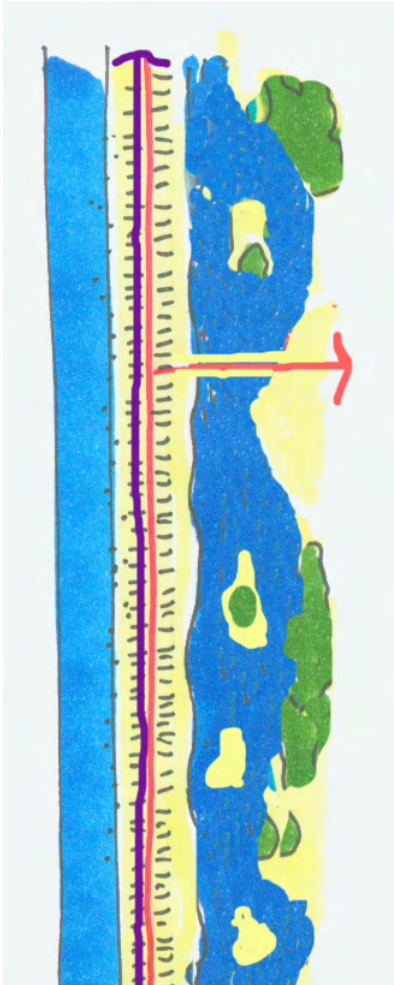
Aan de oostkant van de Norgervaart is de uitbreiding Kloosterveen in volle gang. Ten zuiden van het Tonckensbosch is recent een nieuw landgoed aangelegd met veel bos.

Ontwikkelingsvoorstel

De Norgervaart kan ingericht worden als natte ecologische verbinding tussen de bos- en heide gebieden (Tonckensbos en Pelinckbos). De oostkant van de Norgervaart kan worden ingericht als plas-dras gebied met plassen, riet en boomgroepen. De breedte van de strook kan variëren. Het geheel zal een vrij ruig karakter krijgen. Dit gebied wordt ten oosten van de huidige kade worden gelegd. Het cultuurhistorische beeld van de vaart behouden blijft. Door of langs het gebied kan een wandel- en/of fietspad worden aangelegd; bijvoorbeeld op de kade. Het krijgt hiermee een uitloopfunctie voor de wijk Kloosterveen en een fietspad vormt een aantrekkelijke schakel in het fietspaden netwerk. Zo dicht bij een grote wijk kunnen er ook “water speelelementen” voor de jeugd worden toegevoegd.

boven: zoekgebied

links: inrichtingsprincipe voor de natte zone van de Norgervaart met op de kade een fietspad. De schets gaat uit van een natte zone aan de oostzijde van de huidige (bestaande) kade. rechtsboven: een aantal referentiebeelden.

12. verbinding Esmeer-Witterveld

Huidig situatie

De bos-en heidegebieden van Esmeer en het Witterveld zijn belangrijke natuurgebieden. Een goede droge en natte ecologische verbinding tussen beide gebieden ontbreekt momenteel. Met name de Drentsche Hoofdvaart met daarlangs de bebouwing vormt een lastig te nemen obstakel.

Ontwikkelingsvoorstel

Het is gewenst om een goede ecologische verbinding te realiseren. Dit is ook aangegeven in het provinciaal beleid. Het gaat om een langgerekte verbinding van heide, schraalgrasland en bossages met hier en daar poelen. Onder andere amfibieën, vlinders en reptielen zullen de verbinding gebruiken. In combinatie met de verbinding is een fiets/wandelpad mogelijk. De verbinding ligt voor een deel op het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe. De verbindingzone overlapt deels met de omgeving Pelinckbos (zie nummer 13)

Links: gebied met daarop aangegeven het zoekgebied van de ecologische verbindingzone. Boven links: Inrichtingsschets van de verbinding met een mantelzoom vegetatie en een droge/natte verbinding van heischrale graslanden en poelen. Boven rechts: doorsnede van de verbinding met eronder een foto van een mantelzoom vegetatie.

13. Omgeving Pelinckbos

Huidige situatie

Het gebied is sterk gericht op recreatie. Naast de aanwezigheid van de Baggelhuizer plas en het recreatiepark “Witterzomer”, wordt het gebied ook intensief gebruikt als recreatief uitloophet. Het Pelinckbos is particulier eigendom en recent opengesteld voor wandelaars.

Toekomstige ontwikkelingen

Met de uitbreiding van Kloosterveen zal de vraag naar recreatieve voorzieningen in de nabijheid van de woonomgeving toenemen.

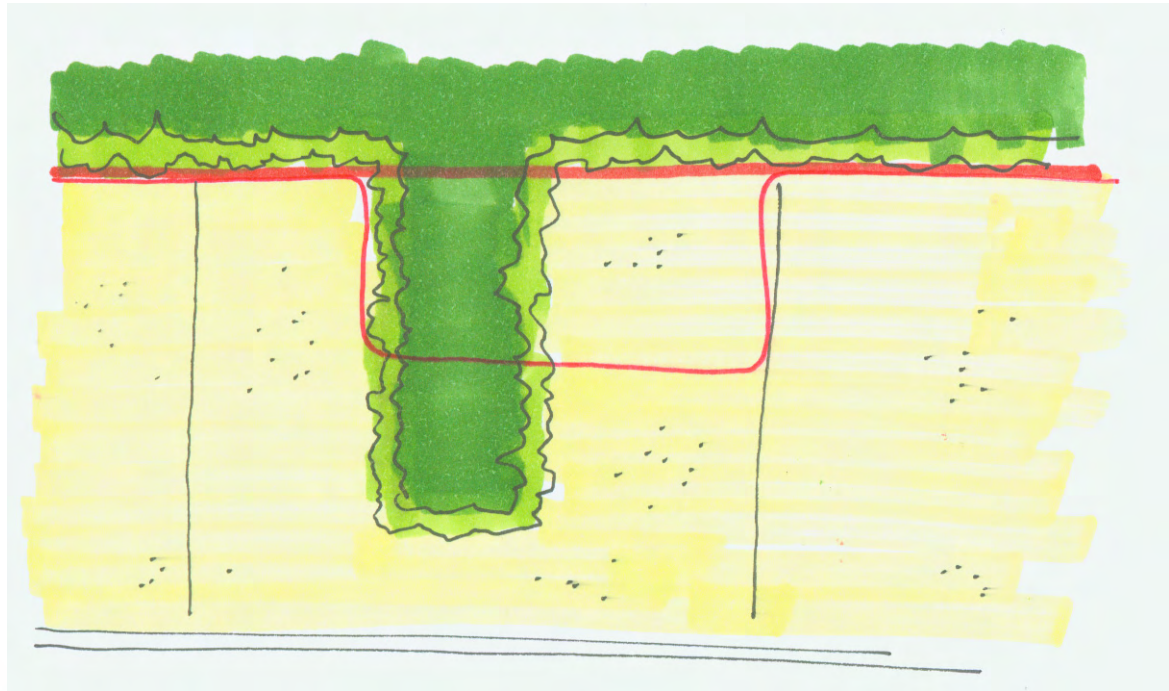
Boven: globaal zoekgebied

Voor dit gebied zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het gebied is in gebruik voor de landbouw en als opengesteld particulier bos.

Ontwikkelingsvoorstel

Versterken van het groene karakter is één van de mogelijkheden. Het gaat dan om het creëren van mooie bosovergangen met het open agrarische gebied. Hier en daar kunnen enkele smalle bospercelen de karakter van het gebied versterken. Daarbij is het belangrijk dat de open ruimtes in het gebied blijven bestaan. De meer open delen van het gebied kunnen deels worden omgevormd tot bloemrijke graslanden. Het recreatieve netwerk zal een impuls moeten krijgen door de aanleg van fiets- en wandelpaden. Het is hierbij onder andere gewenst om een fietsroute rondom het Pelinckbos aan te leggen voor de bewoners van Kloosterveen en gasten van Witterzomer. Ook de interne wandelstructuur kan verbeterd worden zodat er meer mogelijkheden zijn voor de wandelaar.

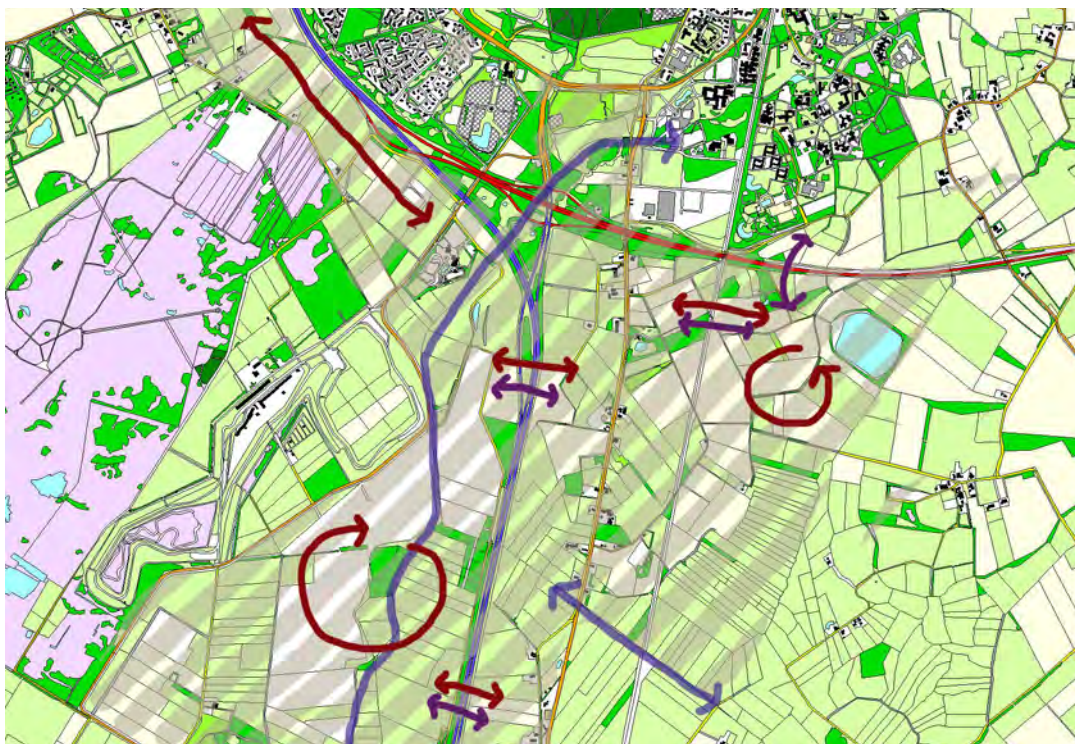
rechts: inrichtingsschets voor een deel van de bosrand. De rand wordt natuurlijker door de toevoeging van een mantel-zoom vegetatie. Het open deel wordt ontwikkeld tot bloemrijk grasland door extensief beheer. Onder: twee referentiebeelden.

14. Assen-zuid

Huidige situatie

Het gebied Assen-zuid omvat een relatief groot zoekgebied ten zuiden van Assen. Het strekt zich uit van Witten tot over de spoorlijn. Het gebied heeft twee gezichten. Aan de ene kant is er de infrastructuur, het TT-circuit en het verkeerspark. Aan de andere kant zijn er twee habitatrichtlijn gebieden (Witterveld en Geelbroek), het oefenterrein De Haar en het beekdal van het Anreperdiep/Witterdiep en de agrarische gebieden met kleine landschapselementen. Tussen Witten en het verkeerspark ligt langs de A28 een vrij open weidegebied. Aan de oostzijde van de A28 bevindt zich de landelijke omgeving van Graswijk met weiden, akkers en bospercelen. Het landschap is hier afwisselend besloten en open. Ten oosten van de spoorlijn liggen de natte graslanden van Geelbroek die een belangrijk natuurgebied vormen. Ook hier bevindt zich een aantal beeklopen.

Toekomstige ontwikkelingen

In het Structuurplan Stadsrandzone Assen is het gebied tussen spoorlijn en A28 benoemd als bedrijventerrein. Daarnaast loopt er een MER voor de verdubbeling van de N33 en de nieuwe verbinding van deze weg met de A28. In het Masterplan Assen-Zuid is verder onderzocht wat de ontwikkelingsmogelijkheden van het gebied Assen-Zuid zijn. Hierbij gaat het o.a. om de ontwikkeling van een station Assen-Zuid; een OV-verbinding van het station over de A28 naar het TT-complex en de ontwikkeling van toeristisch/recreatieve bedrijvigheid.

Ontwikkelingsbeeld

De ruimtelijke druk op het gebied is groot. Nieuwe ontwikkelingen zullen het landschap veranderen. Het is van belang dat met deze ontwikkelingen als voorinvestering ook een stevige landschapsstructuur wordt aangelegd. Hierbij staat voorop dat de bestaande

oude landschappelijke structuren zo veel mogelijk behouden blijven. Daarnaast zijn nieuwe groene structuren gewenst die gezicht geven aan het nieuwe landschap. Speciale aandacht is nodig voor de versterking van de ecologische functie van de beken en beekdalen en de ecologische relatie tussen het Asserbos en het buitengebied. De ontwikkeling van een natuurlijk en groen bedrijventerrein is gewenst. In het kader van de ontwikkeling van het gebied zal dan een goed doordachte landschappelijke en ecologische visie ontwikkeld moeten worden die samen met de bebouwde component een interessant en ecologisch waardevol landschap oplevert dat een groene toegangspoort vormt voor de Regio Groningen-Assen. De A28 met het spoor vormt thans een grote barrière in het gebied. Hierdoor is er geen recreatieve oost-westverbinding. Een wandel/fietsverbinding over A28 en spoor is gewenst. Deze verbinding moet op aantrekkelijke wijze aansluiten op de bestaande infrastructuur. Op dit moment wordt nog geen beeld gegeven van de ontwikkeling van het gebied. Bij de verdere planvorming in Assen-Zuid worden landschap, ecologie en cultuurhistorie op gelijk niveau als infrastructuur en economie meegenomen.

Bos voor CO2 compensatie

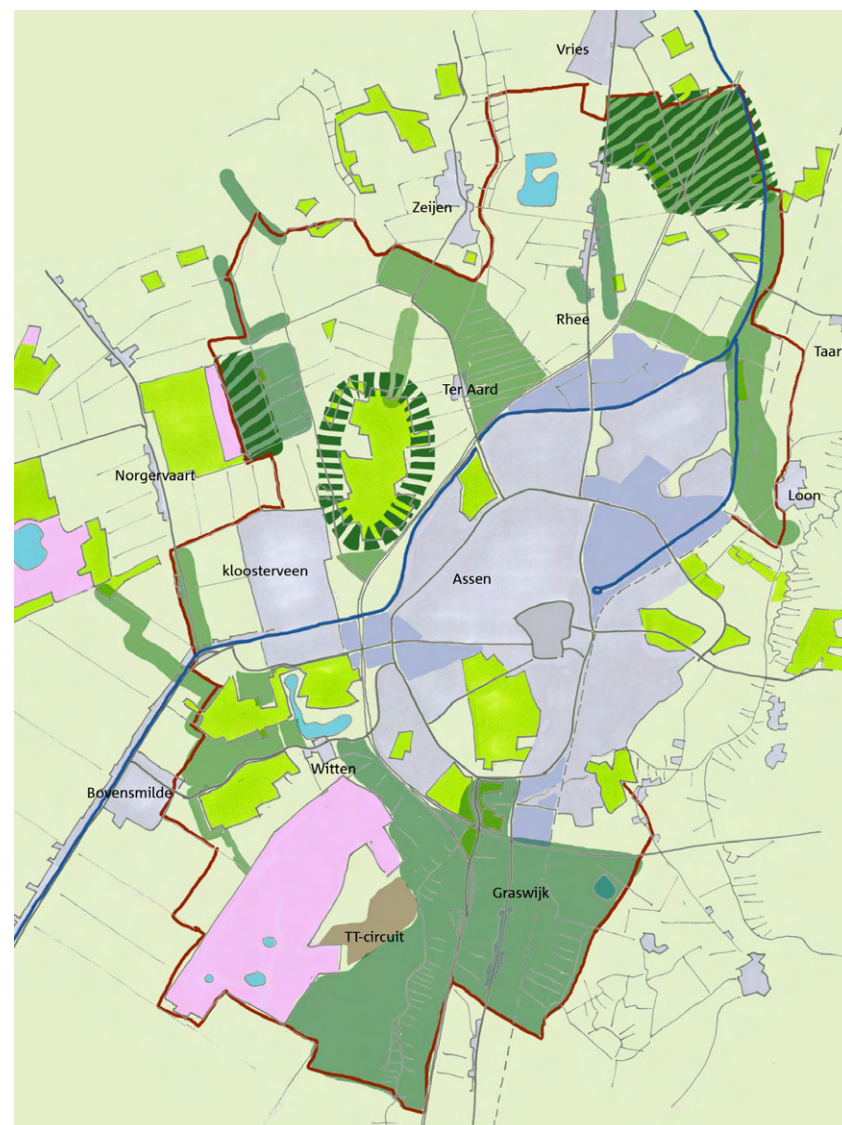
Assen werkt eraan om CO₂-neutraal te worden. Hierbij zal ook worden gekeken naar de mogelijkheid om een deel van de CO₂ te compenseren door de aanplant van bomen binnen de gemeentegrens. De mogelijkheid om bos aan te planten zijn echter beperkt gezien de karakteristieke openheid in een groot aantal delen van de omgeving van Assen.

Wanneer blijkt dat het nodig is om meer bomen aan te planten is het nodig om een zoekgebied te hebben voor nieuwe bossen. Op de kaart hiernaast is globaal een gebied aangegeven waarbinnen de aanplant van bossen mogelijk is.

De vraag of het ook daadwerkelijk nodig is om binnen zoekgebied bomen te planten zal worden beantwoord in het kader van het CO₂-beleid.

Kleine elementen

Bij de zoeklocaties gaat het vooral om wat grotere gebieden. Dit laat onverlet dat in de stadsrandzone nog kleinere landschappelijke elementen worden aangelegd of hersteld. Deze elementen kunnen een bijdrage leveren aan het versterken van het landschap en de ecologische functie van het gebied.

Boven: gebieden waar mogelijk bos ten behoeve van de CO₂ compensatie aangepand kan worden.

Totaalbeeld fietsnetwerk

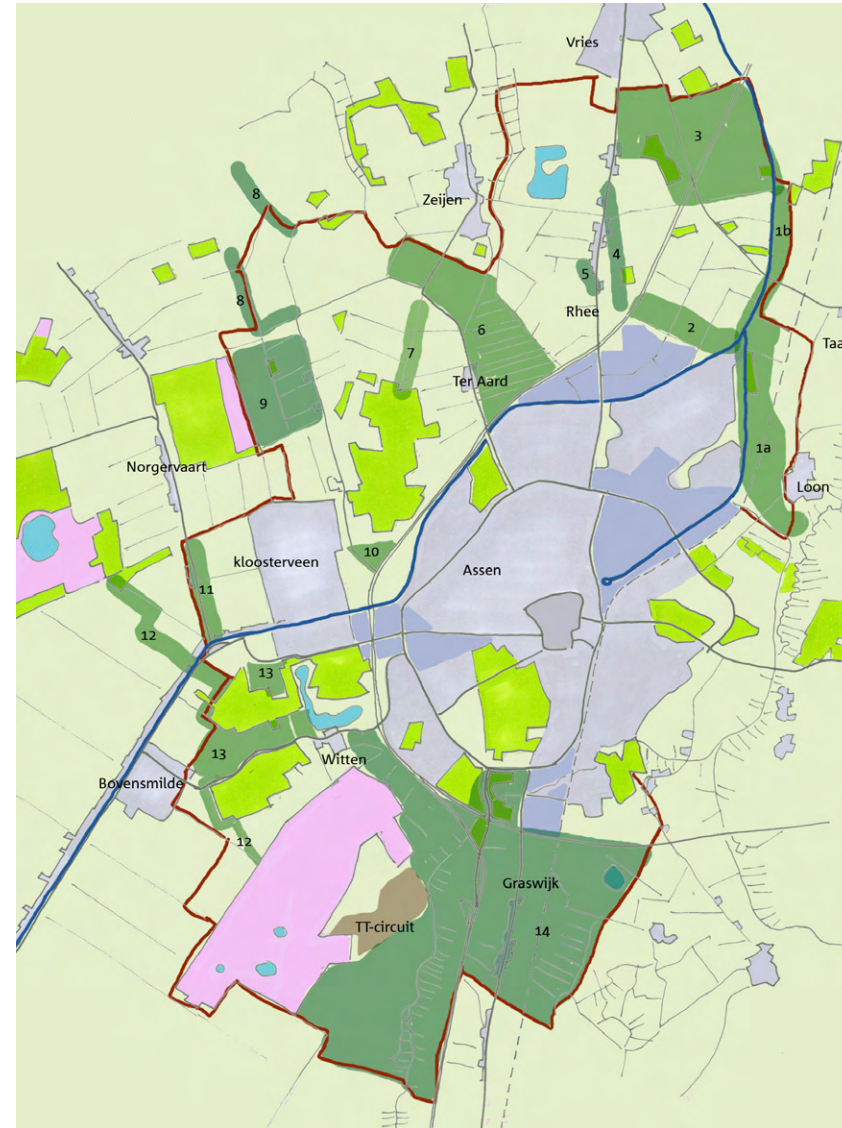
Binnen de zoeklocaties zijn meerdere fietspaden ingetekend. Wanneer al deze fietspaden worden gerealiseerd, ontstaat het volgende ideaalplaatje. De paarse pijlen geven de nieuwe recreatieve fietspaden aan. De roze pijlen geven de bestaande recreatieve fietsinfrastructuur weer. Er zou een prachtig FIETSRONDJE ASSEN ontstaan.

Boven: de kaart geeft een beeld van het totale fietsnetwerk rondom Assen wanneer de voorstellen in eerder genoemde groenlocaties uitgevoerd zijn. De donker paarse pijlen geven de schakels die het netwerk completeren: er ontstaan een keur aan routes in de omgeving van Assen.

4 SELECTIE

In de voorgaande tekst is een ideaalbeeld geschetst van een groene ontwikkeling in de stadsrand. het gaat echter om een groot gebied waarbinnen keuzes moeten worden gemaakt en financiële en technische prioriteiten moeten worden gesteld. Het is te vroeg om in deze visie deze keuzes te maken. Bij het maken van keuzes spelen namelijk zaken als haalbaarheid, grondposities en uitvoerbaarheid. Om dit soort zaken goed in beeld te brengen wordt zo snel mogelijk een uitvoeringsprogramma gemaakt.

Boven: kaart met de groengebieden

5 REALISATIE

Realisatie strategieën

Het realiseren van landschap, recreatie en natuur in het landelijk gebied is maatwerk. In ieder gebied is de situatie anders. Er zijn verschillende regelingen van toepassing; er zijn verschillende doelen; er zijn verschillende eigenaren en belangen enz. In een programma op basis van deze visie moet daarom per gebied worden gekeken wat de beste aanpak is.

Er speelt een aantal keuzes:

Ga je verwerven of laat je de eigenaar de gebiedsontwikkeling doen? Een voorbeeld van dit laatste is de aanleg van particuliere landgoederen: De eigenaar ontwikkelt een gebied van > 5 hectares. Er worden vooraf afspraken gemaakt over de inrichting en openstelling van het gebied.

Ga je zelf beheren of laat je dit doen door een natuurbeheersorganisatie? Het is de vraag of natuur- en landschapsbeheer in het buitengebied de kerntaak van een gemeente is. De gemeente kan de gronden overdragen aan een natuurbeheersorganisatie met afspraken over het beheer. Hierbij moet gedacht worden aan SBB, Natuurmonumenten en Stichting het Drents Landschap. Bij de overdracht moeten afspraken worden gemaakt over inrichting en openstelling en kosten.

Hoe ga je financieren? Bij de financiering gaat het om grondverwerving, investeringen en beheer. In alle gevallen zal er sprake zijn van financiering door verschillende partijen. Het gaat om de gemeente zelf; het Regiopark; provinciaal co-financieringsgeld; ILG (Investeringsbudget landelijk gebied); het rijk (o.a. GIOS); Europees geld (EFRO). Is er sprake van doelen op het gebied van waterberging en -kwaliteit dan komen de waterschappen in beeld. Voor het beheer is in sommige gevallen geld uit het Programma Beheer beschikbaar. Wellicht is er ook de mogelijkheid van compensatiegeld van bijvoor-

beeld Rijkswaterstaat. Worden er fietspaden aangelegd dan is er de mogelijkheid van het inzetten van bereikbaarheidsgeld van de Regio. Daar waar ook andere gemeenten belangen hebben, kunnen er afspraken worden gemaakt over gezamenlijke investeringen. Daarnaast kunnen groene en recreatieve ontwikkelingen binnen of ten behoeve van plangebieden, gedeeltelijk worden gefinancierd uit de exploitatie. Hierbij kan gedacht worden aan Assen-Zuid, Mes-schenveld en Kloosterveen.

6 VERVOLG

Na instemming met deze visie wordt een meerjarenuitvoeringsprogramma gemaakt. In dit programma komen zaken aanbod als prioritering, kosten, planning en financiering. Met het uitvoeringsprogramma in de hand kunnen concrete afspraken worden gemaakt met mee financierende partijen over hun aandeel in de bekostiging van het programma.

Op basis van het programma worden concrete projecten gestart. En wordt samen met betrokken partijen gewerkt aan realisatie.